

**ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК СКЛАДОВІ
РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Ємельянов І. С., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний ринок праці України характеризується значним напруженням внаслідок зниження попиту на робочу силу, падінням рівня реальної заробітної платні, зростанням чисельності вивільнених працівників та збільшенням безробіття [1]. В умовах відкритості європейського ринку праці та високого рівня мобільності молоді Україну, вже в найближчій перспективі, може очікувати ситуація, коли навантаження пенсіонерів на працюючих перевищить критичний рівень [2].

Із застосуванням праці та її оплатою обов'язково пов'язане здійснення будь-якого господарського процесу. Для найманих працівників заробітна плата є основою їх матеріального добробуту, для держави – джерелом наповнення бюджету та соціальних фондів. Питання організації заробітної плати, формування її рівня разом із питанням забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві [3].

Зайнятість та заробітна плата виступають важливими складовими регіональної політики, у тому числі – аграрного сектору. Аналіз рівня зайнятості та заробітної плати як складової регіональної політики аграрного сектору Миколаївської області показав наступне. У 2017р. середньооблікова кількість штатних працівників, зайнятих на підприємствах сільського господарства Миколаївської області, склала 14,5 тис. осіб, що на 1,1%, або на 0,2 тис. осіб більше ніж у 2016р. У середньообліковій кількості штатних працівників області їх частка становила 7,4% (у 2016р. – 7,2%).

Упродовж 2017р. на підприємства було прийнято 10,9 тис. осіб, що склало 75,1% від середньооблікової кількості штатних працівників, та звільнено з різних причин 11,8 тис. (81,6%). Слід відмітити, що серед видів економічної діяльності саме у сільському господарстві спостерігався найвищий рівень мобільності робочої сили, що у першу чергу зумовлено сезонним характером виробництва продукції в аграрному секторі. Дані щодо мобільності робочої сили наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 Мобільність робочої сили Миколаївської області

Показник	Кількість штатних працівників				
	осіб		2017 у % до 2016	% до середньооблікової кількості працівників	
	2016	2017		2016	2017
Прийнято	10406	10905	104,8	72,4	75,1
Вибуло	10783	11846	109,9	75,1	81,6
у тому числі з причин змін в організації виробництва і праці	12	134	1116,7	0,1	0,9
плинності кадрів	10651	10574	99,3	74,1	72,8

З числа вибулих переважна більшість працівників (89,3%) залишили робочі місця з причин плинності кадрів (за власним бажанням, угодою сторін, порушення трудової дисципліни). У зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці (реорганізація, скорочення чисельності або штату працівників) звільнено 1,1% вибулих (табл. 2).

Таблиця 2 Обсяги вимушеної неповної зайнятості у Миколаївській області

Показник	2017 за кварталами:			
	I	II	III	IV
Кількість штатних працівників, які знаходились у відпустках без збереження заробітної плати (на період припинення виконання робіт)				
осіб	131	–	–	38
у % до середньооблікової кількості штатних працівників	1,1	–	–	0,3
Кількість штатних працівників переведених з економічних причин на неповний робочий день (тиждень)				
осіб	346	96	21	131
у % до середньооблікової кількості штатних працівників	2,9	0,6	0,1	1,0

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників підприємств сільського господарства у 2017р. становила 5167 грн, що на 41,7% більше ніж у 2016р., проте на 23% нижче від середнього рівня, який склався в економіці області.

Показники, що характеризують середньомісячну номінальну заробітну плату у 2016–2017рр., наведені у таблиці (2).

Таблиця 2 Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників у 2016–2017рр. у Миколаївській області

Рік	Нараховано в середньому штатному працівнику у сільському господарстві, грн	У відсотках до		
		попереднього року	середньомісячної заробітної плати штатного працівника в економіці області	середньомісячної заробітної плати штатного працівника у сільському господарстві України
2016	3645	130,5	74,6	93,1
2017	5167	141,7	77,0	89,7

Із 11 тис. працівників, яким у грудні 2017р. оплачено 50% і більше робочого часу, встановленого на місяць, у 2 тис. нарахування не перевищували розмір мінімальної заробітної плати (3200 грн). В загальній кількості працівників сільського господарства їх частка становила 17,8%

(загальнообласний показник – 9,4%). Заробітну плату понад 10 тис. грн. отримали 786 працівників сільськогосподарських підприємств, або 7,1% (в цілому по області – 27,6%).

Станом на 1 січня 2018р. увесь обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у сільському господарстві (1,1 млн. грн) належав підприємствам, що знаходяться на різних стадіях відновлення платоспроможності боржника, або визнання його банкрутом (державне підприємство "Таврійське" та дочірнє сільськогосподарське підприємство "Миколаївська птахофабрика" ЗАТ "Аваль-Еталон") та становив 1,6% фонду оплати праці сільськогосподарських підприємств у грудні 2017р.

Аналіз ринку праці з позицій гендерної рівності показав наступне: розподіл зайнятих осіб за статтю свідчить, що значне домінування жінок, порівняно з чоловіками, спостерігалось серед технічних службовців (83,2% проти 16,8%); працівників сфери торгівлі та послуг (67,2% проти 32,8%); фахівців (64,8% проти 35,2%); професіоналів (60,7% проти 39,3%). Натомість чоловіки значно переважали серед кваліфікованих робітників з інструментом (85,7% проти 14,3%); робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування (84,0% проти 16,0%) та кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства (63,6% проти 36,4%) [4].

Таким чином, до особливостей функціонування регіонального ринку праці в умовах євроінтеграції, віднесемо такі: збільшення кількості безробітного населення та зменшилась кількість зайнятого; значне скорочення робочої сили в офіційному секторі економіки області; суттєве перевищення рівня вибуття робочої сили над рівнем прийому у більшості секторів економіки області; переважаюча частка працюючих жінок у поштовій та кур'єрській діяльності, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги; скорочення масштабів вимушеної неповної зайнятості; значні коливання частки основної заробітної плати у фонді оплати праці у розрізі видів економічної діяльності; зростання у динаміці середньомісячної

номінальної заробітної плати штатних працівників області, але стабільно нижчий її рівень порівняно з середніми даними по Україні; менший рівень заробітної плати жінок за рівень заробітної плати чоловіків у переважній більшості видів економічної діяльності; зменшення реальної заробітної плати; збільшення суми заборгованості із виплати заробітної плати.

Врахування визначених особливостей функціонування регіонального ринку праці має визначальне значення при формуванні регіональної програми сталого розвитку та забезпечення кваліфікованою робочою силою області в умовах відкритості європейського ринку праці.

Список використаних джерел

1. Задорожний Г. В. Оцінка національного трудового потенціалу в умовах розвитку європейського ринку праці / Г. В. Задорожний, Л. О. Мельнік, В. О. Козуб // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2009. – Вип. 2. – С. 414-421.
2. Котикова О. І. Доходи населення як основний індикатор рівня життя в умовах євроінтеграції / О. І. Котикова, А. О. Краснюк, В. С. Кавецька // Економіка та держава. — 2017. — №9. — С. 28—33.
3. Котикова О.І., Дерезюк І.А., Семененко А.О. Аналіз особливостей функціонування регіонального ринку праці в умовах євроінтеграції. Економіка та держава. 2018. №2. С. 36—41.
4. Котикова О.І., Крилова І.Г., Попескул А.П. Гендерні аспекти ринку праці в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. №22. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/38.pdf>